

НОВООСНОВАНО РОМАНСКО ОДЛИКУВАЊЕ: ОРДЕН ЗА ЗАСЛУГИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СОЦИЈАЛНА ЗАЛОЖБА

Tudor-Radu Tiron

Национален комитет за хералдика, гене-
ологија и сигилографија на Романската
академија
<https://orcid.org/0000-0003-1349-9704>

УДК 351.856.2:342.7(498)
<https://doi.org/10.47763/mher2116003t>

Рецензирана статија

АПСТРАКТ

Градењето на демократскиот режим во посткомунистичка Романија донесе, меѓу другото, поставување нов систем на одликувања. Поделени во неколку видови ордени и медали, овој систем доживеа неколку модификации и дополненија, со што се обезбедуваат главните полиња на дејствување на денешното општество.

Утврден со Законот бр. 107 од 3 јули 2020 – сè уште недоделен – Орденот за заслуги за унапредување на човековите права и социјална заложба е еден од романските граѓански ордени според полето на делување.

Орденот покрива неколку сфери наеднаш, и можеби е единственото познато одликување што бележи таков широк спектар на придонеси, во име на меѓународно негуваните принципи, како што се: алтруизмот, правичноста, солидарноста, демократијата и почитувањето на човековите права.

Клучни зборови: Романија, посткомунизам, романски систем на одликувања, граѓански ордени, фалеристика, човекови права и социјална заложба.

A NEWLY-ESTABLISHED ROMANIAN AWARD: THE ORDER OF MERIT FOR THE PROMOTION OF HUMAN RIGHTS AND SOCIAL COMMITMENT

Tudor-Radu Tiron

National Committee of Heraldry,
Genealogy and Sigillography of the
Romanian Academy
<https://orcid.org/0000-0003-1349-9704>

UDC 351.856.2:342.7(498)
<https://doi.org/10.47763/mher2116003t>

Peer-reviewed article

ABSTRACT

The establishment of a democratic regime in post-communist Romania brought about, among other consequences, the development of a new system of awards. Divided into several types of orders and medals, this system has experienced several modifications and additions, ensuring its connection with the main fields of activity of today's society.

Established by *Law nr. 107 of 3 July 2020* – however not yet conferred – the *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* is one of the Romanian civil awards for specific fields of activity.

The Order covers multiple domains at once, being probably the only known award to mark such a wide range of contributions, in the name of internationally-cherished principles, such as: *altruism, equity, solidarity, democracy, respect of the human rights*.

Keywords: Romania, post-communism, Romanian system of awards, civil orders, phaleristics, Human Rights, Social Commitment

Падот на режимот на Николае Чаушеску во декември 1989 година ја определил фундаменталната реконструкција на романскиот државен естаблишмент; новите начела резултирале од Членот 1 од Уставот од 1991: „...Романија е демократска и социјална држава, водена од владеењето на правото, во којашто човековата достоинственост, правата на граѓаните и слободата, слободниот развој на човековата личност, правдата и политичкиот плурализам претставуваат врховни вредности и ќе бидат загарантирани ...“ (Constitution 1991, 183).

Постепено, Романија се здобила со нов симболичен идентитет: нов национален грб, ново национално знаме, нова национална химна и последователно нов национален систем на одликувања. Опфатен со Законот бр. 29/2000 за национален систем за одликувања на Романија (L. 29/2000, 1), овој систем се состои од следните одликувања:

А. Три национални ордени: Свездата на Романија, Верна служба и За заслуга (придружени од три национални медали);

Б. Седум граѓански ордени по сфера на делување: заслуга во земјоделството, заслуга во културата, заслуга во дипломатијата, заслуга во индустријата и трговијата, заслуга во образованието, заслуга во медицината и заслуга во спортот (придружени од седум медали со исти имиња);

В. Еден е исклучиво воен орден („Михај Витеазул“) и четири ордени за: Воена доблест, Аеронаутичка доблест, Морнаричка доблест, Храброст и верба (придружени од четири медали со исто име).

Заедно со неколку комеморативни одликувања – Комеморативен крст на Втората светска војна, 1941 – 1945 (осн. 1994), Орден „Победа на Романската револуција од декември 1989“ (осн. 1996) или Комеморативно одликување „150 години од раѓањето на Михај Еминеску“ (осн. 1999) – сите гореспоменати ордени и медали се доделуваат од Претседателот на Романија, врз основа на Член 94 од Уставот. Покрај Законот со бр. 29/2000, секое одликување има свој статут (овој документ исто така содржи детална Регулатива, придружен со службени модели на инсигнијата: ленти, розети, итн.). Врз основа на заслуга и други услови, доделувањето на др-

The fall of Nicolae Ceaușescu's regime in December 1989 determined the fundamental reconstruction of the Romanian state establishment, the new basis resulting from the Article 1 of the *Constitution* of 1991: "...Romania is a democratic and social State governed by the rule of law, in which human dignity, the citizens' rights and freedoms, the free development of human personality, justice and political pluralism represent supreme values and shall be guaranteed..." (Constitution 1991, 183).

Romania gradually got a new symbolic identity: a new national coat of arms, a new national flag, a new national anthem, and eventually a new national system of decorations. Encompassed by *Law nr. 29/2000 on the national system of decorations of Romania* (L. 29/2000, 1), this system consists of the following awards:

A. Three national orders: the *Star of Romania* (we are using the English translation of the names of the awards – *Legislația României* 2003, 312), the *Faithful Service* and *For Merit* (accompanied by three national medals);

B. Seven civil orders per fields of activity: the *Agricultural Merit*, *Cultural Merit*, *Diplomatic Merit*, *Industrial and Commercial Merit*, *Educational Merit*, *Medical Merit*, *Sports Merit* (accompanied by seven medals of the same names);

C. One exclusively wartime order ("Mihai Viteazul") and the Orders of *Military Virtue*, *Aeronautical Virtue*, *Maritime Virtue*, and *Valour and Faith*, as military orders (accompanied by four medals of the same names).

Together with several commemorative awards – the *Commemorative Cross of World War II, 1941-1945* (est. 1994), the *Order "Victory of the Romanian Revolution of December 1989"* (est. 1996) or the *Commemorative Medal "150 Years since the Birth of Mihai Eminescu"* (est. 1999) – all the above-mentioned orders and medals are currently conferred by the President of Romania, on the basis of Article 94 of the *Constitution*. Besides the *Law nr. 29/2000*, each award has its own law of institution (this document also containing a detailed *Regulation*, accompanied by official models of the insignia: ribbons, rosettes etc.). Based on merit and on other conditions, the

жавните награди е отворено за романски, но и за странски државјани, цивили и воен персонал, обични луѓе и свештени лица, приватни индивидуи и институции и организации и воени единици. Предлозите за одликувања се адресираат до шефот на државата преку службени лица, како што се: претседателите на двата дома, премиерот, министрите и управниците на автономните централни институции и организации, за личности од сферите на делување. Од друга страна пак, Претседателот може да додели одликувања и на своја иницијатива. Специјализираната структура којашто се занимава со државните одликувања е Канцеларијата за одликувања, што функционира како дел од претседателската администрација (L. 29/2000, 1-4, 7).

Целта на парламентарниот специјален комитет, којшто го подготвил Законот бр. 29/2000, било враќање на системот на одликувања и медали што бил на сила пред 30 декември 1947 – абдикијата на Кралот Михај I – имајќи го предвид фактот дека овој систем ги пресликувал нормите и употребите што биле следени во минатото од голем број светски држави. Неговата реинституција по 1989 била во согласност со фалеристичките принципи и употреби коишто биле во сила во Европската Унија (Marinescu 2002, 520). Завршен во 1930-тите од кралот Карол II (Marinescu 1974 – 1975, 235; Marinescu 1976, 138), системот на одликувања на Кралството Романија бил земен како стартна точка за републиканските ордени и медали по 1989: оригиналните имиња на одликувањата, основни форми и традиционални степени биле повторно вратени, со поголема грижа за општата едноликост. Одликувањата коишто исто така биле поврзани со идејата на монархијата (како што се: Орден „Карол I” – осн. 1906; Орден на Романската круна – осн. 1881), очигледно не биле повторно основани. Во однос на другите, типичните кралски симболи – круни, скиптар на кралот – биле заменети со други соодветни форми коишто ја рефлектирале моменталната форма на управување.

Со исклучок на Орденот и медалот за посебни заслуги во дипломатијата (L. 181/2004, 2), сите граѓански одликувања по сфера на делување потекнувале од системот на одликувања од пред 1947. Оваа категорија на ордени и медали ги покрива сите сфери на јавниот интерес, како што

bestowal of the state awards is open to Romanian as well as to foreign citizens, to civilians as well as to military personnel, to laity as well as to clergy, to private individuals as well as to institutions and organizations, and also to military units. The awarding proposals are addressed to the chief of state by officials such as the presidents of the two Chambers, the Prime Minister, ministers and managers of autonomous central institutions and organizations, for persons in their field of activity. On the other hand, the President of Romania may also confer decorations on his own initiative. The specialized structure dealing with state awards is the Chancellery of Orders, which functions as a part of the Presidential Administration (L. 29/2000, 1-4, 7).

The aim of the parliamentary special committee that prepared the *Law nr. 29/2000* was to return to the system of orders and medals in force before 30 December 1947 – the abdication of King Mihai I – given the fact that this system mirrored the norms and usages followed in the past by the majority of world’s states, its reinstatement after 1989 being in accordance with the phaleristic principles and usage in force in the European Union (Marinescu 2002, 520). Completed in the 1930s by King Carol II (Marinescu 1974-1975, 235; Marinescu 1976, 138), the system of awards of the Kingdom of Romania was taken as a starting point for the post-1989 republican orders and medals: the original awards’ names, basic forms and traditional grades/classes were reinstated, with greater care for general uniformity. The awards linked with the idea of monarchy (such as: Order “Carol I” – est. 1906; Order of the Crown of Romania – est. 1881), were obviously not re-established; as for the others, the typical royal symbols – crowns, sovereign’s cyphers – being replaced with others suitably reflecting the current form of government.

With the exception of the *Diplomatic Merit Order and Medal* (L. 181/2004, 2), all the civil decorations per fields of activity originated in the pre-1947 system of awards, this category of orders and medals covering all the main domains of public interest, such as health, education and research, culture, economy and sports;

се: здравје, образование и истражување, култура, економија и спорт; на пример, Орденот и медалот за посебни заслуги од спортот, коишто првично биле основани во 1966 (D. 333/1966, 146), ја продолжиле традицијата на т.н. „буква Г“ („извидништво, физичко образование, спортови“) на Орденот за посебни заслуги од културата од 1931 (D. 2.684/1931, 8.334). Ордените и медалите што биле основани за секој од овие сфери, му овозможува на претседателот на Романија да одликува индивидуалци, како и државни и приватни тела (институции, сојузи, публикации, итн.). Сепак, легислативата од 1990-тите не можела да ја предвиди, кога се подготвувал Законот бр. 29/2000, зголемената улога на индивидуите и невладините организации при унапредување на човековите права, поттикување на социјалната заложба, подобрување на односите помеѓу државата и граѓаните или пак поддршка на хуманитарни организации и волонтерство (L. 107/2020, 1-3). Исто така, единственото одликување што може да се добие од романската држава за НВО – општо гледано – бил Орденот за заслуги од културата, под услов ова НВО да делува во рамките на категориите коишто биле јасно дефинирани во Законот бр. 8/2003 за институирање на Орденот и медалот за посебни заслуги од културата, односно: литература, музика, уметности, изведбени уметности, национално културно наследство, унапредување на културата, култови, научно истражување и архитектура (L. 8/2003, 1). Вистина е дека првичниот Орден за посебни заслуги од културата, основан од кралот Карол II во 1931 г., содржел специјална категорија – „буква Х“ – за одликување „социјални работи“, но последниот не бил земен предвид од легислативата по 1989, кога бил издаден Законот со бр. 8/2003.

Одликувањето, установено со Закон бр. 107 од 3 јули 2020 г., има свои претходници во други меѓународни ордени и медали, имајќи горе-долу исти цели. Додека хуманитарните активности – како што се грижа за болните и грижа за сиромашните (но и борба во име на идеите за права и правда, ширење на христијанството и заштита на угнетените и ранливи луѓе, како што се вдовици или сираци) – се несомнено поврзани со целта на најпознатите историски витешки редови (ордени) (Měřička 1975, 29; Demurger 2009, 39). Современiot период дава различни примери на одликувања коишто се поврзани од одреден степен со сферите што се покриени

for instance, the *Sports Merit Order and Medal*, initially established in 1966 (D. 333/1966, 146), carried on the tradition of the “letter G” or “category G” (“scouting, physical education, sports”) of the 1931’ *Cultural Merit Order* (D. 2.684/1931, 8.334). The orders and medals established for each of these domains allow the President of Romania to reward the individuals, as well as the state and private bodies (institutions, associations, publications etc.). However, the legislature of the 1990s could not foresee, when preparing the *Law nr. 29/2000*, the increasing role of individuals and of the non-governmental organizations for promoting human rights, encouraging social commitment, improving relations between the state and citizens, or supporting charities and volunteering (L. 107/2020, 1-3). Also, the only distinction that can be granted by the Romanian State to an NGO – generally speaking – has been the *Cultural Merit Order*, upon the condition that this NGO was dealing exactly with one of the categories clearly defined in the *Law nr. 8/2003 on instituting the Cultural Merit Order and Medal*, namely: literature, music, fine arts, performing arts, national cultural heritage, promotion of culture, religion, scientific research and architecture (L. 8/2003, 1). It is true that the initial *Cultural Merit Order*, founded by King Carol II in 1931 contained a special category – “letter H” – for rewarding the “social works”, but the latter was not taken into account by the post-1989 legislature, when issuing the *Law nr. 8/2003*.

The award instituted by *Law nr. 107 of 3 July 2020* has been preceded by other *international* orders and medals having more or less the same purposes. While charitable activities – such as nursing the sick and caring for the poor, also fighting for the ideas of rights and justice, spreading the Christian faith, protecting the oppressed and vulnerable people, like widows and orphans – is indisputably linked with the aim of the most famous historical orders of chivalry (Měřička 1975, 29; Demurger 2009, 39), the contemporary period offers various examples of awards more or less related with the domains covered by the newly-established *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* in Romania:

од новооснованиот Орден за заслуги за промоција на човековите права и социјалната заложба во Романија:

Заслуги од областа на граѓанска солидарност – примери: францускиот Орден за социјални заслуги (осн. 1936) (*Ordres & Décorations*, 228) или шпанскиот Граѓански орден за социјална солидарност (осн. 1988) (D. 407/1988, 13.352), и двата се доделуваат за несебична работа при поддршката на маргинализираните или тие кои имаат потреба. Дobar пример е исто така италијанскиот Орден ѕвезда на солидарноста (осн. 1947), којшто се појавил во време кога полуостровот имал потреба од севкупен поствоен реконструкциски напор, помошта од италијанските заедници од другите држави исто така се очекувала (Volpe 2011, 6). Исто така, заслугите од сферата на социјалната заложба биле традиционално опфатени од заслугите за медицина; Романија има значителна традиција од овој аспект, инициран со Елизабетовиот крст (осн. 1878), доделуван не само за инволвирање во медицински услуги за време на Војната за независност 1877 – 1878, туку и за грижење за ранетите и болните и вршење донации (Safta et al 1993, 102). Слично, Орденот на крстот на кралицата Мери (осн. 1917) бил наменет не само за воени цели, туку и за време на епидемии и, општо гледано, за тие „...кои се истакнале во здравствени прашања ...“ (Ibidem, 75; D. 1.069/1917, 1.603) – формула којашто овозможила распространување разновидност на широка категорија луѓе, слично како и другите медицински одликувања.

Заслуги од областа на хуманитарни и филантропски делувања (често поврзано со мисионерска работа на Црквата) – примери: отоманскиот Орден на хуманитарна дејност (осн. 1878) (Eldem 2004, 258), австриски Орден на Елизабета (осн. 1898) (Trost 1910, 18, pl. VII, fig. 3), бугарски Медал за поттикнување на филантропијата (est. 1908) (Павлов/Pavlov 2015, 426), салвадорскиот Орден на Хозе Матијас Делгадо (осн. 1946) (Ross, Stahl 2014, 398), грчкиот Орден на добротворност (est. 1948) (Werlich 1974, 221) или гватемалскиот Ермано Педро де Сан Хозе Бетанкурт (осн. 1958) (Ross, Stahl 2014, 419).

Заслуги од областа на зајакнување на демократските принципи – примери: непалскиот Трибубански орден на стапалка на демократијата (осн. 1956), доделуван на инволвираните во револуцијата

Merits in the field of the civic solidarity – examples: the French *Social Merit Order* (est. 1936) (*Ordres & Décorations*, 228) or the Spanish *Civil Order of Social Solidarity* (est. 1988) (D. 407/1988, 13.352), both rewarding selfless work in support of the marginalized or needy. A good example is also the Italian *Star of Solidarity Order* (est. 1947), which appeared in a time when the peninsula required a comprehensive post-war reconstruction effort, the help of the Italian communities from other countries also being expected (Volpe 2011, 6). Also, merits in the field of social commitment have been traditionally encompassed by medical awards; Romania has a significant tradition in this respect, initiated with the *Elisabeth Cross* (est. 1878), conferred not only for involvement with the medical service during the 1877-1878 War of Independence, but also for taking care of wounded and sick people and making donations (Safta et al 1993, 102). Similarly, the *Queen Marie Cross Order* (est. 1917) was intended not only for war deeds, but also for times of epidemics and, generally speaking, for those “...who distinguished themselves in health matters...” (Ibidem, 75; D. 1.069/1917, 1.603) – a formula that allowed the distribution of the distinction to a wider category of people, similar to many other medical awards.

Merits in the field of humanitarian and philanthropic acts (often related to the missionary work of a Church) – examples: the Ottoman *Order of Charity* (est. 1878) (Eldem 2004, 258), the Austrian *Order of Elizabeth* (est. 1898) (Trost 1910, 18, pl. VII, fig. 3), the Bulgarian *Medal for the Encouragement of Philanthropy* (est. 1908) (Павлов/Pavlov 2015, 426), the Salvadoran *José Matías Delgado Order* (est. 1946) (Ross, Stahl 2014, 398), the Greek *Order of the Beneficence* (est. 1948) (Werlich 1974, 221) or the Guatemalan *Hermano Pedro de San José Bethancourt Order* (est. 1958) (Ross, Stahl 2014, 419).

Merits in the field of strengthening democratic principles – examples: the Nepalese *Tribhuban Order of the Footprint of Democracy* (est. 1956), awarded for those involved in the revolution of 1951, which caused the fall of the regime of the hereditary prime-ministers (Werlich 1974, 320), the South African *Order of the Baobab*

од 1951, со којашто паднал режимот на наследниот премиер (Werlich 1974, 320), јужноафриканскиот Орден на баобабот (осн. 2002), доделуван за заслуги при борбата за демократија, градење демократија и човекови права, градење на нацијата, мирот и безбедноста (W. 2002, 11) и молдавскиот Медал на демократијата (est. 2017) – последниот се доделува за значајни придонеси за унапредување на реформите и развојот на владеењето на законот (Dec. 24-V.01/2017, 179). Интересен пример е исто така постсоветскиот медал „Бранител на слободна Русија“ (осн. 1992), којшто се доделува на тие кои го бранеле уставниот поредок за време на советскиот обид за државен удар од 1991, и исто така за заслуги при имплементацијата на демократската трансформација на државата (Гусев 2014, 142). На крај, неколку странски државни ордени се доделуваат во неколку сфери од највисока важност – зајакнување на независноста и самостојноста на една дадена држава – меѓу нив, наведен е и развојот на демократијата; пример за таквата награда е украинскиот Орден на слободата (осн. 2008) (З. 2008, 1).

Според текстот од Законот бр. 107 од 3 јули 2020, од Регулативата (што пак е составен дел од законот), како и од Изјава за причините за законот, новооснованиот Орден за заслуги за унапредување на човековите права и социјална заложба ги има следните особини:

СТАТУС И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОРДЕНОТ

Орденот за заслуги за унапредување на човековите права и социјална заложба е еден од граѓанските ордени по сфера на делување, секој од своите степени е еднаков со сличните степени на Орденот за заслуги од земјоделството, Орденот за заслуги од културата, Орденот за заслуги од дипломатијата, Орден за заслуги од индустријата и трговијата, Орден за заслуги од образованието, Орден за заслуги од медицината и Орден за заслуги од спортот.

Орденот се доделува од Претседателот на Романија, со указ, по предлог што службено е проследен од министрите и управителите на автономните централни институции и организации. Сепак, Претседателот на Романија може исто така да додели одликување по сопствена иницијатива, не повеќе од 1% од секој степен.

Бројот на членови е ограничен на 6.000, но

(est. 2002), awarded for merits as struggle for democracy, building the democracy and human rights, nation-building, peace and security (W. 2002, 11), and the Moldavian *Democracy Medal* (est. 2017), the latter being conferred for notable contributions to promotion of the reforms and development of the rule of law (Dec. 24-V.01/2017, 179). An interesting example is also the post-soviet *Medal "Defender of a Free Russia"* (est. 1992), conferred to those who defended the constitutional order during the 1991 Soviet coup d'état attempt, and also for merit in the implementation of the country's democratic transformation (Гусев 2014, 142). Last but not least, several foreign state orders reward multiple domains of the highest importance – strengthening the sovereignty and independence of a given country, a.s.o. – among them being also listed the development of democracy; an example of such an award is the Ukrainian *Order of Liberty* (est. 2008) (З. 2008, 1).

According to the text of *Law nr. 107 of 3 July 2020*, from the *Regulation* (that constitutes a part of the law), as well as from the *Statement of reasons* of the law, the newly-established *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* has the following features:

THE ORDER'S STATUS AND ORGANIZATION

The *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* is one of the civil orders for specific fields of activity, each of its grades being equal to the similar grades of the *Agricultural Merit Order*, the *Cultural Merit Order*, the *Diplomatic Merit Order*, the *Industrial and Commercial Merit Order*, the *Educational Merit Order*, the *Medical Merit Order* and the *Sports Merit Order*.

The Order is conferred by the President of Romania, by decree, following a proposal officially forwarded by ministers and managers of autonomous central institutions and organizations. However, the President of Romania may also confer decorations on his own initiative, numbering no more than 1% of each grade.

The number of members is limited to 6.000,

странски граѓани, како и институции, сојузи, фондации и други НВО, без разлика дали се романски или странски, не се сметаат во овој број.

Слично со другите романски граѓански орденени по сфера на делување – единствениот исклучок е Орденот за заслуги од спортот, којшто е поделен на три класи, за да може подобро да се вклопи со идејата на спортскиот подиум (Marinescu 2002, 522)– хиерархијата на Орденот за заслуги за унапредување на човековите права и социјалната заложба се состои од четири степени (од горе надолу):

- а) Голем офицер (400 членови);
- б) Командир (700 членови);
- в) Офицер (1.700 членови);
- г) Витез (3.200 членови).

Без разлика на примениот степен, член на Орденот има титула од стилот: „Витез од Орденот на заслуги за унапредување на човековите права и социјална заложба“.

Празник на орденот е 20 декември – Меѓународен ден за човекова солидарност, поставен од Генералното собрание на Обединетите нации („International Human“). Во оваа пригода, витезите имаат право да основаат или изберат Совет на честа, којшто има мандат од пет години и е составен од пет члена: два Големи офицери, еден Командир, еден Офицер и еден Витез (претседаван од постар Голем офицер).

Советот на честа ги суди за нечесни дела, членовите на Орденот, кои причинуваат морална штета врз другите членови. Ако Советот на честа се согласува за вината на некој друг, предлогот за одземање на одликувањето може да биде проследен до Канцеларијата на Орденот. По исполнување неколку постапки, утврдени со закон, одликувањето се одзема со указ на Претседателот. Позицијата на член на Орденот може да биде изгубена и доколку е изречена казна – лишење од слобода, со правосилна судска одлука (L. 29/2000, 6).

Орденот може да се додели само по пет години посебни заслуги за некоја специфична дејност. Критериумите за напредок се:

- а) од Витез во Офицер – две години;
- б) од Офицер во Командир – три години;

but foreign citizens, as well as Romanian and foreign institutions, associations, foundations and other NGOs, are not counted in this number.

Similar to other Romanian civil orders granted based on a specific field of activity (the only exception being the *Sports Merit Order*, which is divided in three classes, to better fit with the idea of the athletes' *podium* (Marinescu 2002, 522)) the hierarchy of the *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* consists of four grades (from top to bottom):

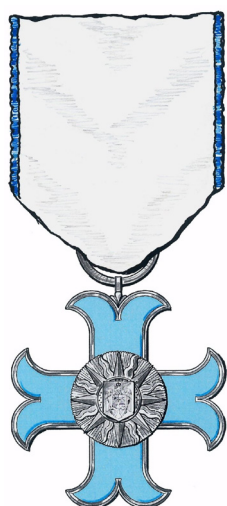
- Grand Officer (400 members);
- Commander (700 members);
- Officer (1.700 members);
- Knight (3.200 members).

Regardless of the grade received, a member of the Order is entitled to the style: “Knight of the *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment*”.

The feast day of the Order is 20 December – the International Human Solidarity Day, settled by the General Assembly of the United Nations („International Human“). On this occasion, the knights have the right to constitute or to elect a Council of Honour, appointed to a five-year term and composed by five members: two Grands Officers, one Commander, one Officer and one Knight (chaired by the senior Grand Officer).

The Council of Honour judges dishonourable deeds of the members of the Order, which cause moral damage to other members. If the Council of Honour agrees on someone's guilt, the proposal of withdrawing the decoration may be forwarded to the Chancellery of Orders. After fulfilling several procedures specified by law, the decoration is withdrawn by Presidential decree. The capacity as member of an order may be also losing if sentencing, by judicial final decision, to incarceration (L. 29/2000, 6).

The Order may be awarded only after five years of special merits in someone's specific activity. The advancement criteria are the following:

сл./Fig. 1

в) од Командир во Голем офицер – четири години.

Во исклучителни случаи, обете, и првичниот приемен термин од пет години и должината на напредокот можат да бидат намалени максимум на третина.

Орденот се доделува за следните заслуги:

а) водење влијателни дејствија, посветени за унапредување на човековите права;

б) водење постојано дејствие за бенефит на категориите што се во незавидна позиција: напуштени деца, нефункционални семејства, стари лица, бездомни лица или лица со ограничени материјални средства, лица кои страдаат од медицински причини или друго, лица кои биле дискриминирани од политички, етнички, религиски и слични побуди, лица кои пострадале од природни непогоди (поплави, пожари, свлечишта, земјотреси или слично, лица кои мора да бидат повторно интегрирани во општеството);

в) иницирање, поддршка или координација на долготрајни политики за бенефит на претходно споменатите категории, како и водење кампањи за нивно унапредување;

г) привлекување фондови и донации, сè со цел да се подобри активноста на медицинските единици и да се заштитат категориите на лица во незавидна положба;

д) вршење влијателни дејствија, посветени на следењето на нормите за коегзистенција во општеството, семејната заштита, заемната помош, борба против напуштање на образованието, борба против семејното насилство, борба против трговијата и употребата на дрога и халуциногени супстанции, борба против трговијата со луѓе и органи, борба против алкохолизмот, итн.;

ѓ) придонеси кон заштитата, борбата и санкционирањето антисоцијални дејствија и однесувања;

е) вршење долготрајни дејствија за бенефит на зголемување на кохезијата во руралните средини, отворање работни места, одржување на врските помеѓу романските заедници надвор со татковината, унапредување на традиционалните трговии, зголемување на интересот на младата генерација

from Knight to Officer – two years;
from Officer to Commander – three years;
from Commander to Grand Officer – four years.

In exceptional cases, both the five years' initial admission term and advancement lengths may be reduced with maximum a third.

The Order is conferred for the following merits:

a) carrying out impactful actions in the promotion of human rights.

b) carrying out a continuous activity for the benefit of disadvantaged categories: abandoned children, disorganized families, aged people, homeless people or people with limited material means, persons suffering from medical reasons

or other causes, persons who have been discriminated against on political, ethnic, religious and similar grounds, people affected by natural disasters (floods, fires, landslides, earthquakes and the like, persons who must be reintegrated into society).

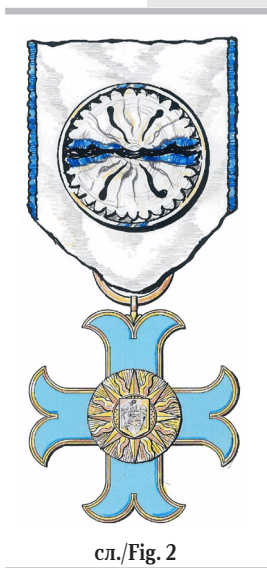
c) initiating, supporting or coordinating lasting policies for the benefit of the previously mentioned categories, as well as carrying out campaigns to promote them.

d) raising funds and endowments in order to improve the activity of medical units and to protect the categories of disadvantaged persons.

e) carrying out impactful actions in observance of the norms of coexistence in society, family protection, mutual aid, prevention of school dropout, combating domestic violence, combating trafficking and consumption of drugs and hallucinogenic substances, combating trafficking in persons and organs, combating alcoholism etc.

f) contributions to preventing, combating and sanctioning of antisocial acts and behaviours.

g) carrying out long-term activities for the benefit of increasing cohesion in rural communities, creating jobs, maintaining links between Romanian communities abroad and the motherland, promoting traditional trades, increasing the interest of young generations in Romanian traditional values.

сл./Fig. 2

кон романските традиционални вредности;

ж) пишување и објавување научни трудови, како и спроведување влијателни кампањи, посветени на: функционирањето на општеството, знаењето на односите меѓу луѓето како односите помеѓу луѓето и општеството, почитување на демократијата, граѓанските права и слободи, почитување на принципите на еднакви можности, почитување на правата на специјалните категории на граѓани (лица со физичка и психичка попреченост, напуштени деца, семејни членови кои се предмет на насилство и сл.), борба против дискриминацијата од кој било вид, во согласност со правните рамки;

ИНСИГНИЈАТА НА ОРДЕНОТ И ДОДЕЛУВАЊЕТО НА ДОКУМЕНТОТ

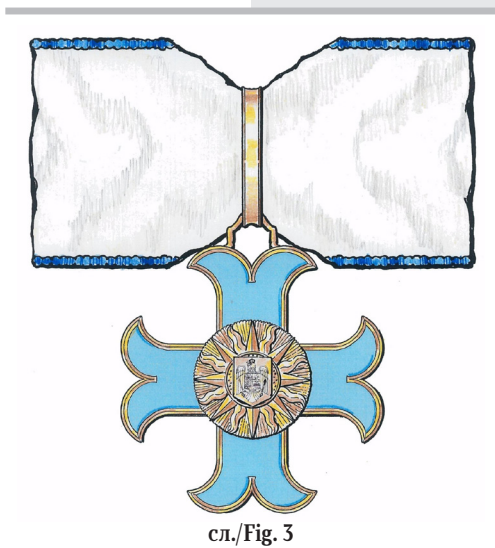
Инсигнијата на Орденот (за терминологија: Laslo [1995],25) е воденичарски крст, емајлиран со светлосино (RGB 187, 235, 255); аверсот има приказ на метален медалјон во форма на сонце, којшто во средината го има националниот грб (L. 146/2016, 2); реверсот има натпис со геслото „SOL LUCET OMNIBUS“ (во три линии).

Орденот се произведува од сребро и ги има следните особини:

Инсигнијата на Витезот е крст со ширина од 11 мм и дијаметар од 44 мм; аверсот на медалјонот има дијаметар од 19 мм; металните делови се дадени во сребро во природен аспект. Лентата е коскено-бела, со бордура со две тенки линии во кобалтно-сина. Лентата е широка 40 мм и има висина од 50 мм (Сл. 1).

Инсигнијата на Офицерот е иста како и таа за Витезот, но металните делови се позлатени. Лентата е идентична со таа на Витезот, но во средината има розета со боите на Орденот, со дијаметар од 25 мм (сл. 2). Обете, и инсигнијата на Витезот и на Офицерот се носат како бецови за на гради.

Инсигнијата на Командирот е слична со онаа на Офицерот, но крстот има ширина од 14 мм

сл./Fig. 3

h) drafting and publishing scientific papers, as well as conducting impactful campaigns, benefitting: the functioning of the society, the knowledge of the relations between people as well as of the relations between people and society; respect for democracy, civil rights and freedoms; observance of the principle of equal opportunities; observance of the rights of special categories of citizens (persons with physical or

mental disabilities, abandoned children, family members subjected to violence, etc.); combating discrimination of any kind, in accordance with the legal framework.

THE ORDER'S INSIGNIA AND BESTOWAL DOCUMENT

The Order's insignia (for the terminology: Laslo [1995], 25) is a cross moline (anchory), enamelled light blue (having the approximate chromatic values: red-187, green-235, blue-255); the obverse is charged with a sun-shaped metallic medallion, containing in the middle the national coat of arms (L. 146/2016, 2); the reverse is inscribed with the motto "SOL LUCET OMNIBUS" (rendered in three lines).

The Order is manufactured in silver, having the following features:

The insignia of a Knight is a cross of 11 mm width and 44 mm diameter, the medallion of the obverse having a 19 mm diameter, the metallic parts rendered in the silver's natural aspect. The ribbon is ivory-white, bordered with two thin stripes of cobalt-blue. The ribbon is 40 mm wide and has an apparent height of 50 mm (Fig. 1).

The insignia of an Officer is the same as the one of a Knight, except the metallic parts are gilded. The ribbon is also identical to the one of a Knight, but with a rosette of 25 mm diameter in the Order's colours added to its center (Fig. 2). Both the insignia of a Knight and an Officer are worn as chest badges.

и дијаметар од 52 мм; медалјонот на аверсот има дијаметар од 22 мм; металните делови се поставени во сребро во природен аспект. Лентата е во боја на слонова коска, со бордура од две тенки линии во кобалтно-сина боја. Лентата е широка 45 мм и е приспособена да се носи како беџ околу врат (сл. 3).

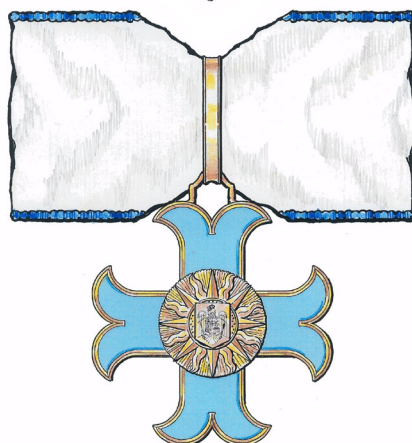
- Инсигнијата на Големиот офицер е иста со онаа на Командирот, но има додадено ѕвезда, исто така направена од сребро; има ромбоидна форма и е композирана од 40 зрака, каде аксијалните прикажуваат пет камења, а во средината е инсигнијата на Командирот. Плакетата е со дијаметар од 90 мм, и се носи како беџ за на гради (сл. 4).

На реверсот, за витез, металните делови од крстот се посребрени (сл. 5), додека за офицер, командир или голем офицер, истите делови се позлатени (сл. 6).

Розетите на Орденот ги имаат следните особини:

- За Витезот, лентата на Орденот е пропорционално намалена за да ја собере во правоаголник со ширина од 16 мм и висина од 6 мм.
- За Офицерот, гореспоменатата лента е свиткана како розета.
- За Командирот, розетата на Офицерот е поставена како онаа на Витезот.
- За Големиот офицер, розетата на Офицерот е поставена над сребрена лента, прекривајќи правоаголник со ширина од 16 мм и висина од 6 мм (Сл. 7).

Кутијата во којашто се доделуваат е покриена во темносина органска кожа, а внатрешноста е од бел плиш. На капакот на кутијата, во златно е националниот грб, целосното име на Орденот и

сл./Fig. 4

The insignia of a Commander is similar to the one of an Officer, but the cross has 14 mm width and 52 mm diameter, the medallion of the obverse with 22 mm diameter, the metallic parts rendered in the silver's natural look. The ribbon is ivory white, bordered with two thin cobalt blue stripes. The ribbon is 45 mm wide, being adjusted to be worn as a neck-badge (Fig. 3).

The insignia of a Grand Officer is the same as the one of a Commander, with the addition of a plaque, also made of silver, having a rhomboidal shape and composed of 40 pointed rays, the axial ones displaying five multifaceted stones each, and having in the middle the insignia of a Commander. The plaque is 90 mm in diameter, worn as a chest badge (Fig. 4).

On the reverse, for a Knight, the metallic parts of the cross are silver-looking (Fig. 5), while for an Officer, Commander or Grand

Officer, the same parts are gilded (Fig. 6).

The rosettes of the Order have the following features:

- For the Knight, the Order's ribbon is proportionally reduced to fit a rectangle of 16 mm wide and 6 mm high.
- For the Officer, the above-mentioned reduced ribbon is folded as a rosette.
- For the Commander, the rosette of an Officer is placed above the one of a Knight.
- For the Grand Officer, the rosette of an Officer is placed above a silver ribbon covering a rectangle of 16 mm wide and 6 mm high (Fig. 7).

The presentation box is covered in dark blue organic leather, its inside covered in white felt. On the cover of the box the national coat of arms, the Order's full name and the grade in question are printed in gold.

The attestation document – 'brevet' – contains the national coat of arms, inscribed with: the name

степенот.

Документот за потврда – ’указ‘ – го содржи националниот грб со текст: името на степенот на одликувањето, бројот и датумот на дадениот указ, како и името и презимето на носителот, и заслугите за коишто се доделува одликувањето. Потврдата се издава со печат од Канцеларијата на ордените, автентифицирана од автографскиот потпис на Претседателот на Романија и потпис од канцеларот. Документот содржи и сериски број за секој степен, соодветно на општиот регистар на романски државни одликувања.

Како што е споменато погоре, голем број од денешните ордени и медали е инспириран од инсигниите од пред 1947 година. Секако, немало орден или медал со исто име; Орденот за заслуги од културата (осн. 1931) имал особено уникатна инсигнија; разликите во категориите се бележеле преку ленти со различна боја (оваа логика е повторно преземена за денешниот орден) (L. 8/2003, 1). Лентата за меѓувоениот Орден за заслуги од културата имал т.н. „буква Х“ – „социјални работи“, којшто бил во виолетова боја, со бордура од две зелени линии. Последователно, моделот на крстот требало да биде создаден од ништо; ова исто така е случај и со други одликувања, институирани по 2000 година, на пример: Орденот за заслуги од дипломатијата (L. 572/2004, 1) или Орденот за храброст и верба (L. 413/2004, 1). Избирањето крст како основна форма било природен избор, бидејќи со исклучок на Орденот за заслуги од спортот (L. 9/2003, 5), сите национални, граѓански и воени ордени се базирани на различни форми на главниот христијански симбол: четворокрстен крст (Национален орден Свездата на Романија), Рупертов крст (Национален орден за верна служба и Орден за воена доблест), Женевски крст (Орден за заслуги од културата и Орден за заслуги од медицината), малтешки крст (Орден за национална заслуга, Орден за заслуги од земјоделството и Орден за храброст и верба), стреловиден крст (Орден за заслуги од дипломатијата), тефтонски крст (Орден за заслуги од образованието), лилјанест крст (Орден „Михај Витеазул“, Орден за аеронаутичка доблест и Орден за морнаричка доблест) (“Imagini decoratii”) (Ја базиравме анализата на видот на крстовите коишто се користени во фалеристиката (Měřička 1975, 214)).

сл./Fig. 5

and degree of decoration, the number and date of the bestowal decree, as well as the name and surname of the holder, and the merits for which the decoration is conferred. The ‘brevets’ are issued under the seal of the Chancellery of Orders, authenticated with the autograph signature of the President of Romania and with the countersignature of the chancellor of the orders. The document also contains the serial numbers of each grade, respectively of the general registry of Romanian state awards.

As mentioned above, the majority of today’s orders and medals is inspired by the pre-1947 insignia. There was of course no order or medal of the same name; the *Cultural Merit Order* (est. 1931) had the particularity of a unique insignia, the difference between categories being marked through differently-coloured ribbons (this logic has been re-applied for today’s Order) (L. 8/2003, 1). The ribbon for the interwar *Cultural Merit Order* had a so-called “letter H” – “social works”, that was violet, bordered with two green stripes.

Consequently, the model of the cross should have been composed *ex nihilo*; this was also the case of other awards instituted after 2000, for instance the *Diplomatic Merit Order* (L. 572/2004, 1) or the *Valour and Faith Order* (L. 413/2004, 1). Choosing a cross as a basic form was a natural choice, since with the exception of the *Sports Merit Order* (L. 9/2003, 5), all the national, civil and military orders are based on different forms of the main Christian symbol: a cross crosslet (*Star of Romania National Order*), Rupert cross (*Faithful Service National Order* and *Military Virtue Order*), a Geneva cross (*Cultural Merit Order* and *Medical Merit Order*), an eight-pointed cross (*For Merit National Order*, *Agricultural Merit Order* and *Valour and Faith Order*), a cross urdy (*Diplomatic Merit Order*), a cross patty (*Educational Merit Order*), a cross flory (“*Mihai Viteazul*” Order, *Aeronautical Virtue Order* and *Maritime Virtue Order*) (“*Imagini decoratii*”). (We based our analysis on the types of crosses used in phaleristics (Měřička

Само крстот на Орденот за заслуги од индустријата и трговијата има невообичаена форма, потсетува на Монограмот на кралот Михај (осн. 1940) (D. 3.088/1940, 5.330).

Инсигнијата на Орденот за заслуги за унапредување на човековите права и социјалната заложба ги илустрира трите теолошки доблести – вера, надеж, љубов – опишани од Апостол Павле во неговото Прво послание до Коринќаните (1 Коринќаните 13:13) и неговото Прво послание до Солуњаните (1 Солуњаните 1:3 и 5:8). Така, општата форма на инсигнијата илустрира вера; крајот со сидро илустрира надеж; додека пак четирите срца што се помеѓу краците на крстот илустрираат љубов. Во директна поврзаност со сонцето на аверсот, геслото на реверсот – „Sol lucet omnibus“ / „сонцето свети над сите луѓе“, преземено од Петрониј (*Satyricon*, section 100) – ги рефлектира идеите на солидарноста и еднакви можности (веќе засведочени од денот на прослава на Орденот, Меѓународен ден на човекова солидарност).

Боите на инсигнијата, и исто така на лентата, имаат за цел да дадат импресија на спокој и оптимизам.

Досега ја опфативме главната информација во врска со новооснованиот, но сè уште недоделен, романски Орден за заслуги за унапредување на човековите права и социјална заложба.

Комплетирајќи го опсегот на други граѓански одликувања по сфери на активност, овој Орден опфаќа повеќе области наеднаш, веројатно е единственото познато одликување што обележува толку широк спектар на придонеси, во име на меѓународно негуваните принципи, како што се: алтруизам, правичност, солидарност, демократија и почитување на човековите права.

Орденот совршено ја илустрира можноста Републиката да компензира, на јавен и свечен начин, нечии индивидуални заслуги, додека пирамидалната структура на степени дава перспективата на идно напредување (од Витез во Офицер), односно ги стимулира луѓето да достигнат дополнителни докази за заслуги (Cogan, Deruelle 2009, 177; Ihl 2009, 233). (Исто така, доделувањето на Орденот на институциите може да има значителен иден развој, со оглед на зголемената улога на НВО во функционирањето на општеството. На пример,

1975, 214)). Only the cross of the *Industrial and Commercial Merit Order* has an unusual shape, closely reminding of King Mihai's Royal Cypher (est. 1940) (D. 3.088/1940, 5.330).

The insignia of the *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* illustrates the three theological virtues – Faith, Hope and Love – described by the Apostle Paul in his *First Epistle to the Corinthians* (1 *Corinthians* 13:13) and in his *First Epistle to the Thessalonians* (1 *Thessalonians* 1:3 and 5:8). Thus, the general shape of the insignia illustrates the Faith, its ending in an anchor illustrates Hope, and the four hearts resulting between the cross' arms illustrate Love. In direct connection with the sun of the obverse, the motto of the reverse – “Sol lucet omnibus” / “the sun shines upon all men”, taken

from Petronius (*Satyricon*, section 100) – reflects the ideas of solidarity and equal opportunity (already testified by the Order's feast day, the International Human Solidarity Day).

The colours of the insignia, and of the ribbon as well, are intended to give an impression

сл./Fig. 6

of serenity and optimism.

We have encompassed so far the main information regarding the newly-instituted, however not yet conferred Romanian *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment*.

Completing the range of other civil awards for specific fields of activity, this Order covers multiple domains at once, being probably the only known award to mark such a wide range of contributions, in the name of internationally cherished principles, such as: *altruism, equity, solidarity, democracy, respect of human rights*.

The Order perfectly illustrates the possibility of the Republic *to compensate*, in a public and solemn way, someone's individual merits, while the pyramidal structure of the distinction facilitates the perspective of future advancements (from Knight to Officer, a.s.o.), that is to say *to motivate* people to receive further proofs of merit (Cogan, Deruelle 2009, 177; Ihl 2009, 233). (Also, bestowing the

статистичката анализа открива дека доделувањето на горенаведениот шпански Граѓански орден за социјална солидарност, опфаќало значителен процент на институции – 49%, во споредба со онаа кај поединци, мажи и жени – 51% (Baumert, Roldán 2011, 34).)

Заедничко на сите романски државни награди по 1989 година, одредбите во врска со „моралното здравје“ на членовите (Ihl 2007, 25-28) се подеднакво исполнети со Орденот за заслуги за унапредувањето на човековите права и социјалната заложба; никој не влегува во Редот без да ги почитува барањата на законот, и откако ќе биде награден со него, секој мора да знае дека напредувањето во рамките на Редот или можноста да бидат исклучени од него, зависат и од неговото однесување.

Илустрирајќи силна христијанска порака, инсигнијата на Орденот нуди визуелен впечаток на спокојство и оптимизам; неговите хроматика и симболи, како и испишаното мото, го насочуваат вниманието на гледачот кон идејата за солидарност, како клучен концепт на ова новоосновано одликување.

Илустрации Тудор-Раду Тирон.

сл./Fig. 7

Order to institutions may also have a significant development in the future development, given the increasing role of NGOs in society's functioning.

For instance, a statistical analysis revealed that the conferral of the above-mentioned Spanish *Civil Order of Social Solidarity* encompassed a considerable percentage of institutions – 49%, compared to that of individuals, men and women – 51% (Baumert, Roldán 2011, 34).)

Common to all the post-1989 Romanian state awards, the provisions regarding the members' "moral health" (Ihl 2007, 25-28) are equally included in the *Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment*; no one enters the Order without respecting the law's requirements, and once being awarded with it, everyone must know that the advancement within the Order or the possibility of exclusion from it are likewise dependant on his behaviour too.

Illustrating a strong Christian message, the Order's insignia offers a visual impression of serenity and optimism, its colours and symbols, as well as the inscribed motto, focusing the viewer's attention on the idea of **solidarity** as a keystone concept of this newly-established award..

Illustrations by Tudor-Radu Tiron.

БИБЛИОГРАФИЈА • BIBLIOGRAPHY

- (Baumert, Roldán 2011) Baumert, Thomas; Roldán, Francisco J. – "Sobre la exteriorización del mérito. Un análisis económico del derecho premial español", in "Documento de Trabajo", Universidad Católica de Valencia "San Vicente Mártir", Instituto Jovellanos, nº 11, Marzo 2011
- (Cancelaria Ordinilor) <https://canord.presidency.ro/ro/legislatie/acte-normative> (accessed 27 November 2020).
- (Cogan, Deruelle 2009) Cogan Gwenola and Deruelle Benjamin, "Distinguer et intégrer. Dimensions politiques et sociales de la récompense", in "Hypothèses", Publications de la Sorbonne, 2009/1, 12
- (Constitution 1991) Constitution of Romania (English version): http://www.cdep.ro/pdfs/constitutie_en.pdf (accessed 27 November 2020)
- (D. 333/1966) *Decree of the State Council of the Socialist Republic of Romania, nr. 333 of 29 April 1966*, in BO, nr. 22 of 4 May 1966
- (D. 407/1988) *Royal Decree nr. 407 of 22 April 1988, on regulating the Civil Order of Social Solidarity*, in BOE, nr. 104 of 30 April 1988

- (D. 1.069/1917) *Royal Decree nr. 1.069 of 18 September 1917*, in MO, nr. 155 of 30 September 1917
- (D. 2.684/1931) *Royal Decree nr. 2.684 of 19 July 1931, on instituting the Cultural Merit Order*, in MO, nr. 226 of 28 September 1931
- (D. 3.088/1940) *Royal Decree nr. 3.088 of 9 September 1940, on the Royal Cipher*, in "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 211 of 11 September 1940
- (Dec. 24-V.01/2017) *Decision of the President of the National Committee of Heraldry, nr. 24-V.01 of 27 June 2017, on registering several distinctions of the Moldavian Parliament in the General Armorial of the Republic of Moldavia*, in MORM, nr. 322-328 (6.245-6.251) of 1 September 2017
- (Demurger 2009) Demurger, Alain – "Histoire de l'historiographie des ordres religieux-militaires de 1500 à nos jours", in "Prier et combattre. Dictionnaire européen des ordres militaires au Moyen Age", Librairie Arthème Fayard, s.l., 2009
- (Eldem 2004) Eldem, Edhem – *Pride and Privilege. A history of Ottoman Orders, Medals and Decorations*, Ottoman Bank Archives and Research Centre, 2004
- (Ihl 2007) Ihl, Olivier – *Le Mérite et la République. Essai*

- sur la société des émules*, Gallimard NRF, s.l., 2007
- (Ihl 2009) Ihl, Olivier – “Pour une histoire matérielle des récompenses”, in “Hypothèses”, Publications de la Sorbonne, 2009/1, 12
- (“Imagini decorații”) <https://canord.presidency.ro/ro/galerie-foto>
- (“International Human”) International Human Solidarity Day 20 December <https://www.un.org/en/observances/human-solidarity-day> (accessed 2 December 2020).
- (Laslo [1995]) Laslo, Alexander J. – *A Glossary of Terms Used in Phaleristics. The Science, Study, and Collecting of the Insignia of Orders, Decorations, and Medals*, Dorado Publishing, Albuquerque, New Mexico, [1995]
- (L. 8/2003) *Law nr. 8 of 9 January 2003 on instituting the Cultural Merit Order and Medal*, in MO, nr. 77 of 6 February 2003
- (L. 9/2003) *Law nr. 9 of 9 January 2003, on the Sports Merit Order and the Sports Merit Medal*, in MO, nr. 74 of 5 February 2003
- (L. 29/2000) *Law nr. 29 of 31 March 2000, on the national system of decorations of Romania*, in MO, nr. 146 of 7 April 2000 (republished in MO, nr. 118 of 18 February 2014)
- (L. 146/2016) *Law nr. 146 of 12 July 2016 on modifying the Law nr. 102/1992 on the country's coat of arms and the state seal*, in MO, nr. 542 of 19 July 2016
- (L. 181/2004) *Law nr. 181 of 17 May 2004, on modifying and completing the Law nr. 29/2000 on the national system of decorations of Romania*, in MO, nr. 461 of 24 May 2004
- (Legislația României 2003) *Sistemul național de decorații al României / Système national des décorations de Roumanie / Romania's national system of decorations*, in “Legislația României / Législation roumaine / Romanian Legislation”, vol. 64, 2003
- (L. 107/2020) *Statement of reasons of Law nr. 107 of 3 July 2020 on instituting the Order of Merit for the Promotion of Human Rights and Social Commitment* (MO, nr. 590 of 6 July 2020) http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=18659 (accessed 1 December 2020)
- (L. 413/2004) *Statement of reasons of Law nr. 413 of 18 October 2004, on the Valour and Faith Order* (MO, nr. 1.003 of 1 November 2004), http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=5763 (accessed 2 December 2020)
- (L. 572/2004) *Statement of reasons of Law nr. 572 of 14 December 2004, on the Diplomatic Merit Order and the Diplomatic Merit Medal* (MO, nr. 1.264 of 29 December 2004), http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=5986 (accessed 2 December 2020)
- (Ordres & Décorations) *Ordres & Décorations de France. Sous de Haut Patronage de la Grande Chancellerie de la Légion d'Honneur*, ouvrage réalisé sous la direction de Michel Droit, de l'Académie française, Éditions du Grand Rond, Toulouse.
- (Marinescu 1974-1975) Marinescu, Floricel – “Modificări survenite la sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (I)”, in SMMIM, 7-8, 1974-1975
- (Marinescu 1976) Marinescu, Floricel – “Modificări survenite la sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (II)”, in SMMIM, 9, 1976
- (Marinescu 2002) Marinescu, Floricel – “Date cu privire la noul sistem de decorații al României”, in CN, VIII, 2002
- (Měříčka 1975) Měříčka, Václav – *Book of Orders & Decorations*, Hamlyn, London, New York, Sydney, Toronto, 1975
- (Ross, Stahl 2014) Ross, Robert L.; Stahl, Alan M. – *From a Thankful Nation. Latin American Medals & Orders in the Robert L. Ross Collection*, Princeton University, Princeton University Library, Princeton, New Jersey, 2014
- (Safta et alii 1993) Safta, Ion; Rotaru, Jipa; Velter, Tiberiu; Marinescu, Floricel – *Decorații românești de război. 1860-1947*, Editura Universitaria, București, 1993
- (Trost 1910) Trost, L. J. – *Die Ritter- und Verdienst-Orden, Ehrenzeichen und Medaillen aller Souveräne und Staaten seit Beginn des XIX. Jahrhunderts. Mit über 700 meist farbigen Abbildungen auf 40 Tafeln*, Wilhelm Braumüller, Wien und Leipzig, 1910
- (Volpe 2011) Volpe, Mario – “La riforma dell'Ordine della Stella d'Italia”, in “Il Mondo del Cavaliere. Rivista Internazionale sugli Ordini Cavallereschi”, Commissione Internazionale Permanente per lo Studio degli Ordini Cavallereschi, Associazione Insigniti Onorificenze, Anno XI, Gennaio-Marzo 2011, numero 41
- (W. 2002) *Presidential Warrant of 6 December 2002*, in GG, No. 24.155 of 6 Desember/December 2002
- (Werlich 1974) Werlich, Robert – *Orders and Decorations of all Nations. Ancient and Modern, Civil and Military*, second edition, Quaker Press, Washington D.C., 1974
- (Гусев 2014) Гусев, И. Е. – *Ордена, наградные знаки и медали от Петра I до современности*, Москва, 2014
- (З. 2008) Закон України від 10 квітня 2008 року № 258-VI про внесення змін до Закону України “Про державні нагороди України”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-VI#Text> (accessed 2 December 2020)
- (Павлов/Pavlov 2015) Павлов Петко / Pavlov Petko – *История на наградната система на България. Част I. Ордени и медали/History of the Bulgarian Award System. Part I. Orders and Medals* (второ допълнено издание/second revised edition), София/Sofia, 2015
- BO – “Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România” (Romania)
- BOE – “Boletín Oficial del Estado” (Spain)
- CN – “Cercetări Numismatice” (National History Museum, Bucharest)
- GG – “Staatskoerant/Government Gazette” (South Africa)
- MO – “Monitorul Oficial al României” (Romania)
- MORM – “Monitorul Oficial al Republicii Moldova” (Moldova)
- SMMIM – “Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară” (Central Military Museum, Bucharest)